

R. P. Thomæ Tamburini Æ Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Testamentum & alienatio peculij filioru[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

CAPITULUM IV

Miscellanea quadam de Filiis, Parentibus, propinquis.

Nulla, quæ aptum locum in superioribus sortita non sunt, hic ad quatuor capita deduco. Ad primum filiorum: Ad donationes inter Patrem, & filium: Ad legitimam filii debitam: Ad cæterorum propinquorum mutuas obligationes. Quæ omnia, ut etiam prædicta de Parentibus, atque conjugibus, fuscè (sed fateri subinde confusè) à Theologis, ac Iuriscōn-
sultis disputata reperies: nos pro nostro instituto ea hic compendiosè seligimus, atque ea perspicuè proponimus (quamquam passim obvia omittère decreveramus) quæ ad pinguem quandam cognitionem pro regendis conscientiis necessaria omnino sunt visa; adiectis autem quibus, qui adiri faciliè à studiosis poterunt.

§. I. De Peculio filiorum, &c.

IN memoriam omnino redeat, quid sit peculium filiorum Castrensium, vel quasi Castrensium, Adventitium, Profectitium: quodque ius in illa Patres habeant, quibus dixi supra, l. 1. c. 5. §. 7. v. Peculium, & potest id videri breviter apud Azor. p. 2. lib. 2. cap. 23. nam secus nihil enim, quæ hic subdenda sunt, intelligitur. Recolat secundò ex Molina l. 1. tr. 20. n. 29. de Legum. l. 1. de iust. d. 5. sect. 1. Azor. p. 2. l. 1. c. 1. aliis citatis: Eum egredi à patria potestate, seu, quod idem est, filium emancipari, Primò, per mortem naturalem Patris, & Avorum. Secundò, per mortem ejusdem Patris, & Avorum. Tertiò, per Heredem. Quartò per Nuptias filii à Patre sine dispensatione, cum Affini, vel consanguinea contractas. Quintò, per Cardinalatum, vel Episcopatum filii non verò per Presbyteratum Sextò, per professionem Religiosam filii, vel Patris. Septimò, per dignitatem Patriam, quæ scilicet filius fiat Regis Consiliarius, &c. Octavò, per legitimam emancipationem, quæ scilicet consentientibus Patre & Filio, coram Iudice, filius à Patre liberetur ab ipsius Patris potestate. Nondò, in aliquibus Regnis, ut in Lusitania, & Castella, per legitimum matrimonium, etiam invito Patre contractum. Decimò, per captivitatem Patris apud hostes suspenditur patria potestas, quandiu captivitas durat. Hæc ex pluribus citati Doctores, quæ ad nostrum institutum satis fuit breviter colligisse.

Testamentum, & Alienatio Peculii Filiorum.

1. Quæ jam primò, Filiusfamilias, qui ille est, qui conditum emancipatus, sub Patria est potestate; potestne de suis bonis valide testari?

Respondeo, impubes non potest: quia illi testari prohibetur à Iure, etiam si doli capax. Iura vulgata apud Azor. loc. cit. cap. 24. §. 10. Pubes verò solum potest testari de bonis Castrensibus, vel quasi, etiam sine Patris consensu; sicut & in vita, & in morte eadem donare. At de aliis, ne ad pias quidem causas, ex communione sententia, testari pubes potest. Recole autem, pubertatem in masculis haberi anno decimoquarto, in fœminis anno duodecimo completis, diem ultimum hic haberi pro completo, etiam si sit inceptus, notat Azor. ibidem: post annos prædictos dicuntur minores, usque ad annu vigesimum quintu potest filiusfamilias, donec emancipentur. Adde hic tria. Primò, an pubes possit de bonis adventitiis (quorum ipse proprietatem habet, licet non usufructum) solum disponere, seu alienari, seu donare causa mortis, ut etiam in vita: Respondeo posse, etiam si sit pubes minor viginti quinque annis; cum Patris tamen consensu (quamvis ipse filius Dominus sit,) & cum Iudicis decreto, si de re immobili agatur. Ita Molina

Pars I.

tom. 1. de iustitia, tractatu 2. dispensatione 138.

Ratio est, quia non semper valet: Non potest testari, ergo non potest donare, seu disponere, etiam causa mortis. Leges enim Testamentum filiosfamilias prohibere propter bonas rationes, non verò quamcunque dispositionem.

Quod si filius liberam eorum bonorum administrationem de consensu Patris habeat; ut quia, v.g. longè à Patre degit, vel quia plerumq usufructum, & proprietatem ei pater dedit, &c. iudicatur habere consensum Patris, atque adeò poterit de illis liberè disponere.

3. Secundò: An idem pubes, quando non habet descendentes, testans de bonis castrensibus, vel quasi, possit præterire patrem, nec ei debitam legitimam relinquere?

Respondeo non posse, sed si præterit in totum, esse Testamentum nullum; si in partem minorem legitimam, esse testamentum validum quidem, sed inofficiosum: hoc est, potest pater agere querelam inofficiosi testamenti, petendo incrementum usque ad debitam partem. Ita Azor. lura citans p. 2. lib. 2. cap. 23. quest. 8. Molina tom. 1. d. 158. & 150. Ratio est, quia superstiti Patri, & matri, & his mortuis, superstiti Avo, & Avia semper ex bonis filij debetur legitima, quando filius moritur sine descendentes. Hæc autem legitima ex Iure communi nunc est tertia pars bonorum defuncti filij, dividenda per capita, seu quod idem est, per viriles partes, id est, inter patrem, & matrem, &c.

4. Tertiò: An impubes de suis bonis castrensibus; vel quasi, quibus forte gaudet, vel quibuscunque aliis à patre ipsi fortè liberè donatis, possit disponere, seu donare, sive in vita, sive in morte; licet certum sit (ut modò diximus) non posse, nisi de castrensibus testari? Respondeo, præmittendum esse, filium impubem (qui pupillus dicitur, quando ei deest pater) in triplici statu considerari à Iure; Primò, quando est infans, id est, minor septem annis. Secundò, quando est infantia proximus, hoc est, quando, si sit masculus, pervenit ad decimum annum cum dimidio, si fœmina, ad nonum cum dimidio. Tertiò, quando est pubertati proximus, hoc est, si masculus excedat decimum annum cum dimidio; fœmina verò, annum cum dimidio. Ita Molina, & Iura ab ipso allata tom. 1. de iust. d. 224. §. vi. ad minorum causas. Dico ergo: si filius, vel pupillus sit minor septem annis, cum rationes usu careat, & in legibus æquiparetur mente captis, nec, dare, nec alienare, sive in vita, sive in morte potest: tunc ergo bona filij integrè administrare debet, sive pater, sive tutor.

5. Si sit infantia, vel pubertati proximus: qua ratione in foro externo se obligare, atque adeò donare, vel alienare possit vel non possit, vide apud Molinam ibid. & disp. 230. §. licet filius familias, & novissimè apud Castro Palaum de iust. commut. d. 1. part. 4. nobis enim solum sufficit scire, quid sit in conscientia sentiendum. Pro qua, quicumque impubes, si doli capax non sit, hoc est, si perfectò usu rationis careat, invalidè donat, sive in vita, sive in morte, quia ad validam donationem requiritur consensus Domini ratione tentis: nam secus, ebrius, vel amens, rem suam alienare valide posset: Si verò sit doli capax, licet concederemus non posse valide donare, hoc est, ejusmodi impubem non potest transferre dominium, etiam de suis bonis castrensibus in donarium, nisi sit pubertati proximus; quæ est communis opinio videnda latius apud Doctores (lege de Lugo de iust. disp. 12. sect. 10. à num. 286. aliisque ibid. citatos, & præsertim Sanchez lib. 6. de matrim. d. 38. à num. præsertim 24.) tamen si sit, ut dico, doli capax, & aliquid tibi donet ex suis bonis Castrensibus, vel de quibus liberè disponere potest sine illo peccato donatum, poterit à te retineri, donec repetatur, etiam si donatum fuerit sine consensu patris, vel tutoris. Ratio est, quia tunc filius disponit de suis; & probabiliter à legibus talis dispositio non irritatur, sed solum datur actio ad repetendum. Ita colligo ex Angelo, ejusque ratione apud Sanchez loco citato, sim. Nec mirum, si in conscientia repetere

V 3

repetere licite valeat; nam id in simili, cum agitur de contractibus onerosis factis à minore, docet Molina loco citato, & nos tangemus mox num. 11. Non autem licere huic repetere, si iuravit se non repetiturum; colligitur de dictis ex iuramento.

6. Denique, ac, si sit dubium, an perfecto usufructu potius: tunc (ut diximus supra, lib. 1. cap. 3. §. 7. verb. *Etas*), si supra septennium sit, presumetur perfectio usufructu, atque adeo rem ab ipso acceptam retineri in conscientia poterit, donec repetatur: sed, si infra, nam tunc licite non poterit: quia contra, integro usufructu, gaudere non presumitur.

Ludus filii familias, vivente patre.

7. Quæres secundò: Quæ potest ludo exponere licite filius familias, sine obligatione restitutionis faciendæ, sive ab ipso filio, sive à collatore; Respondeo, sola castrensia, vel quasi: cæterorum autem, sive sint profectitia, sive adventitia, cum saltem usufructum patet habeat; non potest, nisi iudicetur remittere pater: ut certe indicatur in modica summa, quia sic est parvum damnum patris, & dedecus esset filij parvum illud restituere.

Filius in ludo illicito non est subditus patri, atque adeo lucrum ex illo habitum absque controversia illi acquirere, notat Rebellius loco citato, n. 6. unde inferatur posse te vincere à filio familias ea, quæ à te ipse in illicito ludo vicit, ex ludo licito propter aliud caput potest, communiter loquendo, sibi filius retinere: nam nunquam solent (ut Rebellius advertit 2. part. disput. 12. quæst. 4. num. 1.) ea lucra à filiis exigere partes, etiam scientes provenisse ex ludo. Unde sequitur hæc ludo acquisita esse filij, non teneri ea adducere in divisione hereditatis cum fratribus, possunt eadem iuste acquiri à collatore in sequentibus ludis, &c.

8. Sed quid, quando filius de bonis adventitiis habet etiam usufructum; id quod non raro evenit: ut verbi gratia quando ipsi filio à matre, vel ab alio ea lege aliquid donatur, ut nullum usufructum habeat pater: vel quando idem pater ipsum usufructum concedit filio; vel quando aliquid filio donatur, contradicente patri; vel quando ipse usufructus alicuius rei filio relictus est; Respondet filio posse ejusmodi bona, præscindendo ab alio inconvenienti, ludo exponere; & consequenter non debere restituere, si vincantur à collatore. Ratio est, quia illorum plenam habet administrationem, sicut ergo hæc alienare, & donare modo supra dicto, potest; sic ludo expendere.

9. Hinc filius sive domi, sive peregrinè agens ex pecunia, quam pater ei dat ad alimenta, vel ad liberè expendendum, potest aliquid ludo exponere: ut etiam in elemosynis donationibus, ac honestis recreationibus. Ita Azor. p. 2. l. 2. cap. 24. §. 2. quæres. Possit autem quotannis quatuor, vel quinque aureos ex centum annuis, quos habet pro suis alimentis, docet Sotus apud Molinam tom. 1. de iustit. d. 242. cui addde Rebell. 2. p. lib. 12. q. 4. n. 3. Tunc enim censetur Pater dare liberam illius pecuniæ administrationem, nec esse Patrem invitum in concedendo ludo, juxta qualitatem sui status, &c.

10. Inquires: Si filius negotietur in bonis paternis, id quod sua industria acquirit, valeatne liberè ludo exponere.

Respondeo, nequaquam: quia hoc lucrum est bonum profectitium, pertinet enim tum quoad usum, tum quod dominium, ad Patrem. Instas, at industria est filij. Respondeo: Hanc industriam gratis censetur exhibere in Parentis commodum filius: Nam quoties negotiatio, & industria rationabiliter existimatur gratis exhibita (ut in casu nostro: filius enim ex amore, quem Patri debet, indicatur ipsi servire); nemo potest pro illa pretium exigere, ut modò cap. 3. §. 2. n. 3. cum de alimentis filio datis à Matre, disputavimus: Nisi forte protestetur se gratis nolle servire, vel saltem ut propter reverentiam Patris desineret protestari: tunc enim præscindendo à pe-

culiari iure alicuius provincie, (id additur propter Regni Castellæ, de quo legatur Molin. apud Dicastilum mox cit. n. 7.) Potest deducere expensis, quas Patres facit in ipso alendo, tantundem exigere pro suo extraordinario labore, & industria, (nam ordinarius debetur à Filio Patri) quantum daretur extraneo. Ita Navar. Less. alique apud Dicastil. lib. 2. de iustit. t. 2. d. 9. dub. 1. n. 187. & tunc illud videtur bonum filij adventitium, de quo iam dixi num. 7. Adverte debere moraliter constare Patrem non facturum per se, illa negotia, nec inventurum alium; qui gratis, vel mineri pretio faceret de his recurrere doctrina; quam de servo tradam in simili lib. 8. tract. 3. cap. 7. §. 9.

Ludus filii familias habentis tutorem, Patre demortuo.

11. Hæc quoad filios, vivente Patre. Quid de pupillis, & Minoribus viginquinque annis, habentibus tutorem, vel curatorem; Respondeo: hæc quæstio pendet ex illa. An dictus pupillus, & minor obligentur in conscientia ad standum contractibus à se initis sine autoritate tutoris, vel curatoris: quæ vocatur obligatio naturalis, nam scimus civiliter non obligari, hoc est, per leges irritari pronuntiarum ejusmodi obligationem.

Dico autem primò, satis esse probabile puberes, ut etiam impuberes, ac pupillos pubertati proximis, imò colligò ex Molin. l. d. 224. §. ex dictis infero, & ex Angelo apud Sanchez l. 2. de Matrim. d. 38. num. 22. pubertatem non proximis, dummodo sint perfecti usu rationis præditi, seu ut dicemus, doli capaces, in contractibus onerosis, initis cura quocunque (præterquam cum tutore, nisi in quibusdam casibus, satis à Sanchez loco citato, n. 20. allatis) probabile esse; inquam naturalem obligationem contrahere, quamvis non adfuit autoritas tutoris, vel curatoris; & dummodo contractus non fuerit circa res immobiles, & quæ servando servari possunt. Ita Layman, Lessius, Rel. Tannerus apud Dianam p. 3. tract. 5. resol. 44. Ratio est, quia ad naturalem obligationem circa res suas, aliis non impeditas subeundam, satis est liber consensus utentis ratione: qui certe esse in dictis supponitur.

Dico secundo, cum iudus ut etiam emptio, venditio, & locatio, &c.) sit contractus onerosus, pupillum, & dictum minorum ex sententia probabilis obligari naturaliter ad standum iustis legibus ipsius ludi, patet ex dictis. Nota ergo primò, si pupillus, & minor creditor, vel collatori aliquid solvant; posse hos illud, donec per iudicem repetatur, retinere; & potest habitum ab iis qui in conscientia probabiliter obligati erant. Nota secundò, eosdem pupillum, & minorem posse non solvere quod promiserunt, dummodo non iuraverint. Cum enim exceptione legis valeant se defendere, possunt non solvere vitando circulum, quo solvant: & deinde repetant. Nota tertio, eum iidem, si quod propter illos contractum solverunt, valeant per Iudicem, ut dictum est, repetere; posse eisdem sibi per legem iustæ compensationis reassumere, quando Iudex contra ipsos negligenter se gerit: quæ omnia ex hic, & alibi dictis constant, ostenduntque minorem atque pupillum, si nolit solvere, posse non solvere; & creditorem, si nolit restituere quod illi solum est, posse non restituere, donec per Iudicem cogatur.

Filij Professio Religiosa nil nocet Iuri Paterno.

12. Quæres tertio; an per Professionem Religiosam amittatur à Patre usufructus, qui ipsi competebar ex filij bonis adventitiis? Respondeo: sive Pater profectus, sive filius, nunquam Pater suum usufructum amittit; quia professio nulli Patris iuri præiudicare debet. Ita Azor. multa iura citans part. 2. lib. 2. cap. 22. quæst. 4. §. 5. Solum est advertendum, si Pater fiat professus, usufructum prædictum competere Religioni, si hæc est succedendi capax, donec Pater vivit in Religione; nam eo mortuo, cedit ei, qui de iure Patris hæres erit quod